

Készítette: Bucskuné Fegyveres Mária
***Környezetvédelem és fenntarthatóság
a Zöld Óvoda gyakorlatában-
továbbképzés óvodapedagógusoknak***

Újrahasznosításon alapuló ötletek az óvodában

1. „Dobd el – kapd el mozgásfejlesztő labdajáték” barkácsolása

Témakör neve:	Az ember és környezetének védelme
Témája:	Újrahasznosítás
Célja:	Egészséges életmódra nevelés: a környezettudatosságra való figyelemfelhívás. A természeti és társadalmi környezethez fűződő pozitív érzelmi viszony kialakítása. A mozgásos játék örömeinek átélése, szerezzenek minél több ismeretet, tapasztalatot környezetünk védelmével kapcsolatban.
Feladata:	Anyagok tulajdonságainak megismerése, újrafeldolgozás, alkotókedv felkeltése. A beszélgetések alkalmával, játékokon keresztül ismereteik bővítése, készségeik fejlesztése. Nagymozgás fejlesztése, szem-kéz koordináció, finommotorika fejlesztése.
Korcsoport:	4-5 éves korúak
Szervezeti forma:	Mikro csoportos
Szervezeti keret:	kötetlen
Módszerek:	beszélgetés, tapasztaltatás, ötletadás, bemutatás, differenciált feladatadás, segítségnyújtás és értékelés, pozitív megerősítés.
Eszközök:	<ul style="list-style-type: none">• műanyag üdítő palackok• papír ragasztószalag, cellux• összegyűjtött papírhulladékok• spárga• olló
Előzmények:	<ul style="list-style-type: none">• Fotók nézegetésével felidézzük a hulladékgyűjtő szigeten tett sétánk tapasztalatait: konténerek színéről, hulladékok fajtáiról.• Beszélgetések a hulladékgyűjtésről, az újrahasznosításról, környezetkímélésről.• Anyaggyűjtés: szülők segítségével műanyag üdítő, ásványvizes palackok, újságpapír gyűjtése.• Az összegyűjtött anyagokat válogatjuk, csoportosítjuk tulajdonságaik szerint.• Ötletek meghallgatása, beszélgetések felhasználásukról.• Munkafolyamatok, helyes eszközhasználat megbeszélése.

A tevékenység technikai kivitelezése:

1. A műanyag palackokat félbevágjuk, mert ez még nehézséget okozhat a gyerekeknek.
2. A nagyobb, ollóval ügyesebben bánó gyerekek a palackok levágott széléit egyenesre igazíthatják.
3. A gyerekek az újságpapírból gyúrjanak kis labdákat.
4. Tekerjék körül papír ragasztószalaggal.
5. A spárgából kb. 30 cm-es hosszúságút levágunk.
6. A spárgát a labdához ragasztjuk.
7. A palackról a gyerekek vegyék le a kupakot. (A kupakot tegyük el gondosan, mert még sok jó játék készíthető belőle!)
8. A fonalat a palackon húzzák át és a végét a ragasztószalaggal ragasszák rá kívülről a palack nyakára.

Játék: A gyerekek a labdát tegyék a palackba, majd próbálgassák, hányszor tudják feldobni a levegőbe és a palackkal elkapni!

Összegzés:

Az elkészült játékot a gyerekek hazavihetik, a szülőknek, családtagoknak is bemutatthatják és ők is kipróbálhatják, hogyan lehet vele játszani.

2. „Formafelismerő találgatós doboz” barkácsolása

Témakör neve:	„Egészséges vagyok, mint a makk!”
Témája:	Testi – fizikai egészségünk védelme
Célja:	Egészséges életmódra nevelés: helyes táplálkozási szokások tudatosítása, gyümölcsfogyasztás. A gyermeki kíváncsiság felkeltése, szerezzenek minél több ismeretet, tapasztalatot egészségünk védelmével kapcsolatban. Környezet, természet szeretetére nevelés, élményhez juttatás. A játék örömeinek átélése. Tapasztalatszerzés az újrahasznosítással kapcsolatban.
Feladata:	Ismerkedés a különböző gyümölcsök tulajdonságaival (forma, íz, illat, puha, keményebb, magvas, mag nélküli). Beszélgetések közben, játékokon keresztül ismereteik bővítése, készségeik fejlesztése. Érzékelés – észlelés fejlesztése. Környezettudatos magatartás kialakítása, újrahasznosítás. Nagymozgás fejlesztése, szem-kéz koordináció, finommotorika fejlesztése. Szociális képességek fejlesztése: társas kapcsolatok, pozitív beállítódás.
Korcsoport:	4-5 éves korúak
Szervezeti forma:	Mikro csoportos
Szervezeti keret:	kötetlen
Módszerek:	beszélgetés, tapasztaltatás, ötletadás, szenzitív játék, megfigyelés, differenciált feladatadás, segítségnyújtás és értékelés, pozitív megerősítés.
Eszközök:	<ul style="list-style-type: none">• gyümölcsök• cipődoboz• textil hulladék anyag• Cellux ragasztószalag• zsírkréta, ceruza• olló
Előzmények:	<ul style="list-style-type: none">• Egészséges életmóddal kapcsolatos könyvek, képek nézegetése.• Szülők segítségével gyümölcsök gyűjtögetése.

- Gyümölcskóstolgatások, beszélgetések: a gyümölcs színe, formája, illata, íze.
- Gyümölcsök válogatása, csoportosítása különböző szempontok szerint.
- Beszélgetések a gyümölcsök feldolgozásáról.
- Gyümölcsökkel kapcsolatos dalok énekelgetése, mondókák, versek mondogatása.

A tevékenység technikai kivitelezése:

1. A cipődoboz egyik rövidebb oldalán, felnőtt segítséggel kivágunk egy téglalap alakú részt.
2. A doboz szemben lévő végére egy körsablont helyezünk és körberajzoljuk.
3. Felnőtt segítségével kivágjuk a körformát a dobozon.
4. Egy akkora nagyságú téglalap alakú anyagdarabot vágunk ki, hogy jól elfedje a kört. Középen félbevágjuk.
5. Ragasztószalaggal az anyagot a doboz belső oldalára erősítjük, hogy elfedje a lyukat.
6. Visszahelyezzük a doboz fedelét.

Játék:

Az egyik játékos, a „kiválasztó”, a négyszögletes nyílason gyümölcsöket rejt a dobozba.

A „kitaláló” a függönyön át bedugja a kezét, tapintással próbálja felismerni a gyümölcs formáját és megpróbálja kitalálni, hogy mi lehet az.

Változat:

A gyerekekkel gyümölcsleveket készítünk. Kis tálkákba a gyümölcslevekből töltünk egy keveset.

A „kitaláló” megmosott ujját a dobozba dugja, belemártja valamelyik gyümölcslebe, majd csukott szemmel megnyalja az ujját. Megpróbálja kitalálni, hogy milyen gyümölcsnek a levét kóstolta.

3. Papírmerítés

Témakör neve:	Az ember és környezetének védelme
Témája:	Játék a papírral - Újrahasznosítás
Célja:	Egészséges életmódra nevelés: a környezettudatos magatartás kialakítása. Számukra is érdekes új technikák megismertetésével az újrahasznosítás lehetőségeiről tapasztalatszerzések.
Feladata:	Anyagok tulajdonságairól ismeretszerzések, alkotókedv felkeltése. Tevékenységek közben, beszélgetések alkalmával ismereteik bővítése, készségeik fejlesztése. Környezetkímélő magatartás elmélyítése.
Korcsoport:	5-6 éves korúak
Szervezeti forma:	Mikro csoportos
Szervezeti keret:	kötetlen
Módszerek:	beszélgetés, tapasztaltatás, ötletadás, bemutatás, differenciált feladatadás, segítségnyújtás és értékelés, pozitív megerősítés.
Eszközök:	<ul style="list-style-type: none">• tojástartó dobozok (különböző színűek)• tapétaragasztó• préselt virágok, levelek, színes magvak• 18x24 cm-es keret (lécvastagság: 2x2 cm)• műanyag szúnyogháló• rajzszög• 25x30 cm-es tülldarabok• tálak, fakanalak• bot mixer• nagyobb tepsi• szivacs, rongydarabok• újságpapír
Előzmények:	<ul style="list-style-type: none">• Beszélgetések a hulladékok újrahasznosításáról, környezetkímélésről. Plakát készítése a gyerekekkel, melyet kihelyezünk a faliújságra.• Papír tojástartó dobozokat gyűjtünk. A tojástartó dobozokat kiválogatjuk, csoportosítjuk színük szerint.• Séta alkalmával olyan „kincsek” gyűjtögetése, melyet a természet elengedett: pl. szép formájú, színű falevelek összel.

- Virágokat, faleveleket préselünk újságpapírok között.
- A szülők segítségével elkészítjük a szitát: összeállítjuk a léckeretet, amelyre szúnyoghálót feszítünk, széleit rajzszögekkel rögzítjük a hátoldalon.
- Munkafolyamatok, helyes eszközhasználat megbeszélése.

A tevékenység technikai kivitelezése:

1. A tojástartókat apró darabokra tépkedjük és egy nagy tál meleg vízben addig áztatjuk, amíg meg nem puhul (kb. 30 percig).
2. A felnőtt áztatás után bot mixerrel pépesítse.
3. Keverjük bele vízben feloldott tapétaragasztót (egy tálnyi pépbe kb. 1 dl-t), mert ettől masszívabbra, tömörebbre szárad a papír, és biztosabban tartja a belenyomott díszeket.
4. A szitát tegyük egy tepsibe, ami felfogja a lecsöpögő vizet.
5. A szitára tüllt terítünk, rá néhány kanál masszát tegyünk és oszlassuk el egyenletesen, nagyjából 0,5 cm vastagon. A széleket a fakanállal kiegyenesíthetjük, de hagyhatjuk hullámosan is.
6. Nyomjunk a masszába díszeket: préselt virágokat, leveleket, színes magvakat (például vörös lencsét, lenmagot).
7. Ha valahol kevés a papírmassza, pótoljuk egy kanálnyival.
8. Egy másik tülldarabot terítsünk rá a képre, és tenyerünkkel egyenletesen nyomkodjunk rá egy szivacsot. Így kipréseljük a masszából a felesleges vizet, a tüll pedig megakadályozza, hogy a szivacsra ragadjon a papír.
9. A szivacsot időnként csavarjuk ki. Figyeljünk arra, hogy ne oldalirányból nyomjuk a szivacsot, mert a papírmasszát a helyéről eltolhatjuk.
10. Terítsünk az asztalra több réteg rongyot, erre összehajtogatott újságot. Mintázott oldalával lefelé fordítsuk rá a képet (a tüllrétegekkel együtt).
11. Fogjunk csomóba egy rongyot és nyomkodjuk át erről az oldaláról is a papírt. Minél több vizet itatunk le róla, annál jobban összetömörödik a massa.
12. Fordítsuk színoldalára a képet, húzzuk le róla a tüllt. Tegyük ki a napra száradni, időnként nyomkodjuk le a sarkait, hogy ne pöndörödjenek fel.
13. Ha a képek kissé megszikkadtak, csippentsük fel a szárítókötélre, hogy minden oldalról átjárhassa a levegő. Így gyorsabban száradnak.

Felhasználás:

Az elkészült alkotásokat kiállítjuk csoportszobánkban a „Mini-galériánkban”.

Képkeretbe, könyvborítóra téve ajándékötlet is lehet.

4. Mini komposztartó készítése

Témakör neve:	Az ember és környezetének védelme
Témája:	Komposztálás
Célja:	A természethez fűződő pozitív érzelmi viszony kialakítása. A hulladékok felhasználási, újrahasznosítási lehetőségeinek megismerése A komposztálás fontosságáról, szabályairól és folyamatáról tapasztalatszerzések.
Feladata:	Komposztanyagok megismerése. Ok-okozati összefüggések felismerése. Komplex emlékezet fejlesztése: látott, hallott dolgok felidézésével.
Korcsoport:	5-6 éves korúak
Szervezeti forma:	Mikro csoportos
Szervezeti keret:	kötetlen
Módszerek:	beszélgetés, tapasztaltatás, ötletadás, bemutatás, differenciált feladatadás, segítségnyújtás és értékelés, pozitív megerősítés.
Eszközök:	<ul style="list-style-type: none">• Régi, repedt aljú vödör vagy fadoboz• Barna vagy fehér elhasznált papírok: szétbontott zacskó, kalappapír, vastagabb doboz szétbontva, de nem újságpapír!• Zöldségfélék, gyümölcsök tisztításakor keletkezett szerves hulladékok, tojáshéj, virágok, amelyek elhervadtak (de nem betegek!).• Levél vagy száraz fű• Néhány cserépanyi föld
Előzmények:	<ul style="list-style-type: none">• Beszélgetés a hulladékgyűjtésről, a szemét és a hulladék közötti különbségek megbeszélése.• Beszélgetés a komposztálásról.• Különböző anyagok képeinek szétválogatása komposztálásra alkalmasság szerint (szerves és szervesetlen anyagok csoportosítása).• A gyerekekkel közösen plakát készítése a komposztáláshoz felhasználható hulladékokról és a komposztálás folyamatáról. A plakátot kihelyezzük a

Faliújságra, így a szülők is tájékozódhatnak a témáról.

- Szülők bevonásával komposztálásra alkalmas eszközök gyűjtése.

A tevékenység technikai kivitelezése:

1. Óvodánkban is készíthetünk komposzttartót régi, repedt aljú vödörből vagy fadobozból.
2. A komposzttartó aljára több rétegben barna vagy fehér elhasznált papírt terítünk. Fontos, hogy a gyerekekkel megbeszéljük, hogy az újságpapír nem jó erre a célra!
3. Erre helyezük rétegezve a zöldségfélék, gyümölcsök tisztításakor keletkezett, és egyéb összegyűjtött szerves hulladékokat.
4. Munka közben megbeszéljük, mit komposztálhatunk és mit nem?
Amit IGEN: gaz, karton, fű, fűrészpor, szalma, széna, papírtörő, papírzacskó, fa, zöldség, gyümölcs hulladék, tea filter, tojásos doboz, kávézacc, növények, levelek, szalmás trágya.
Amit NEM: hús, hal, újság, fényes felületű újság, szénhamu, főtt étel, macskaalom, pelenka, rebarbara levelek, diófalevelek, mogyoró levelek.
5. Ne feledkezzünk meg a rétegezésről: egy-egy cserép földet borítsunk rá, lazítsuk meg a komposztot.
6. Legutolsó réteggént leveleket, száraz fűvet tegyünk rá, ami segít a szagok benntartásában is.
7. Rendszeresen nedvesítsük egy kicsit (nem kell öntözni, mint a virágot, csak nedvesen tartani)!
8. Ha jól kezeljük, és félig van a vödör, már akkor bemelegszik, és szépen elindul a komposztképződés.

Tapasztalatok, tanulságok levonása: a komposztálás hatására csökken a kukába kerülő hulladék mennyisége, egy kis elszántsággal termőföldre alakíthatjuk a szerves anyagokat.

Felhasználása: a komposztot felhasználhatjuk az „Élő-sarokban” lévő cserepes növényeink átültetésére, kiskertünk talajának javítására.

5. Fényképezőgép és látcső barkácsolása üres dobozokból, papírhengerekből

Témakör neve:	Az ember és környezetének védelme
Témája:	Újrahasznosítás
Célja:	A természethez fűződő pozitív érzelmi viszony kialakítása. A hulladékok újrahasznosítási lehetőségeinek megismertetése a gyerekekkel. Szerezzenek játékos formában minél több ismeretet, tapasztalatot környezetünk védelmével kapcsolatban.
Feladata:	Anyagok tulajdonságainak megismerése, újrafeldolgozás. A számukra is érdekes, használható játékeszközök készítésével alkotókedv felkeltése. A beszélgetések által, barkácsolás közben, játékokon keresztül ismereteik bővítése, készségeik fejlesztése. Nagymozgás fejlesztése, szem-kéz koordináció, finommotorika fejlesztése.
Korcsoport:	4-5 éves korúak
Szervezeti forma:	Mikro csoportos
Szervezeti keret:	kötetlen
Módszerek:	beszélgetés, tapasztaltatás, ötletadás, bemutatás, differenciált feladatadás, segítségnyújtás és értékelés, pozitív megerősítés
Eszközök a fényképezőgép elkészítéséhez:	<ul style="list-style-type: none">• Kisméretű, felhajtható tetejű doboz pl. teás doboz• ragasztószalag• fogkrémes kupak• műanyag doboz (pl. joghurtos)• fonal vagy csomagolószalag• kartonlap (4x5 cm-es)• átlátszó fólia (4x5 cm-es)• színes újságok• négyszögletes papírlapok• ragasztó
Eszközök a látcső elkészítéséhez:	<ul style="list-style-type: none">• vécépapír-hengerek, kéztörlő hengerek• mintás papírok• ragasztószalag• olló• fonal

Előzmények:

- Séta az óvoda környékén, megfigyelések.
- Beszélgetés a szelektív hulladékgyűjtésről, a hulladékok újrahasznosításáról, környezetvédelemről.
- Gyűjtőmunka a szülők bevonásával.
- Ötletelések: mi minden készíthető az összegyűjtött anyagokból.
- Munkafolyamatok, helyes eszközhasználat megbeszélése előzetesen.

A tevékenység technikai kivitelezése: A gyermekek egyéni fejlettségének, igényének megfelelő differenciált segítségnyújtással:

Fényképezőgép és fényképek készítése

1. A fényképezőgép keresőjéhez egy 4x5 cm-es kartonlap közepét kivágjuk.
2. A kivágott kartonlapra ráragasztjuk az átlátszó fóliát.
3. Az elkészült keresőt a doboz hátoldalának felső részére ragasztjuk.
4. A fényképezőgépünk exponáló gombját egy fogkrémes kupakból készíthetjük el. Ráragasztjuk a doboz tetejére.
5. A doboz két oldalába lyukat fúrunk.
6. A fonalból vagy csomagolószalagból lemérünk egy kb. 75 cm hosszúságút.
7. A fonalat befűzzük a doboz oldalába fúrt lyukakon és belül csomót kötünk rá.
8. Fényképek: A gyerekek a négyszögletes papírlapokra maguk is rajzolhatnak vagy képes újságokból képeket vághatnak ki.
9. A „fényképeket” a doboz belsejében tarthatjuk.

Látcső készítése

1. Gyermekeként két vécépapírhengert készítünk elő, esetleg félbevághatjuk erre a célra a papírtörő hengert is.
2. A gyerekek annyi csomagolópapírt vágjanak le, amellyel be tudják fedni a hengereket. A papírt ragasztószalaggal rögzítsék.
3. Szorosan rögzítsék egymás mellé a két hengert két ragasztószalagcsikkal.
4. A fonalból vagy csomagolószalagból mérjük le egy kb. 75 cm hosszúságút.
5. A látcső két oldalán a hengerekbe fúrunk lyukat.
6. A lyukakon húzzuk át a fonalat és a két végére kössünk csomót.

Játék:

Képzletbeli élményszerző sétáinkra, kirándulásainkra magunkkal vihetjük az elkészült fényképezőgépünket, látcsövünket.

A gyerekek haza is vihetik, hogy otthonukban is kipróbálják ezeket a játékeszközöket. Közben lehetőség adódik arra, hogy megosszák családtagjaikkal az óvodában átélt élményeket, tapasztalatokat.

Forrásanyag a felkészüléshez, tervezéshez:

- ❖ Óvodai ZÖLDSégek gyűjteménye
Könnyen megvalósítható környezeti nevelés az óvodában
Tevékenységtervezet, ötletek, játékok tára
szerkesztette: Páll Viktória
Neteducatio Kft. Budapest, 2015.
- ❖ Tisza Klub Füzetek 7. Zöld Ovi
Ötletgyűjtemény
kisgyermek környezet- és természetvédelmi neveléséhez
Szolnok, 1997.
58-59-60. oldal
- ❖ Ray Gibson, Jenny Tyler:
Usborne Játzókönyv
Park Kiadó, 1995.
68-69. oldal
89-90. oldal
- ❖ Kis ötletek, nagy sikerek
Praktika XIII. évf., 6. szám
16-18 oldal

